

גליון 571
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

החזרת פקדונך בשלום

מסופר בדברי חכמינו, כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לנחמו. נכנס רבי אליעזר וישב לפניו ואמר לו רבי רצונך שאומר דבר אחד לפניך? אמר לו אמור. אמר לו, אדם הראשון היה לו בן ומת וקיבל עליו תנחומין שנאמר "וידע אדם עוד את אשתו", אף אתה קבל תנחומין. אמר לו לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי צערך של אדם הראשון. נכנס ר' יהושע ואמר לו, איוב היו לו בנים ובנות ומתו כולם ביום אחד וקיבל עליהם תנחומין. שנאמר "ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך" אמר לו, לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי צערך של איוב. לבסוף נכנס ר' אלעזר בן עזריה, כיון שראהו אמר לשמשו טול לפני כלי ולך אחרי לבית המרחץ, לפי שאדם גדול הוא ואיני יכול לעמוד בו. נכנס וישב לפניו ואמר לו: אמשול לך משל למה הדבר דומה, לאדם שהפקיד אצלו המלך פקדון, בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר אוי לי, אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום. אף אתה רבי, היה לך בן וקרא תורה, מקרא, נביאים וכתובים, משנה, הלכות ואגדות, ונפטר מן העולם בלא חטא, ויש לך לקבל עליו תנחומים שהחזרת פקדונך בשלום. אמר לו רבי יוחנן בן זכאי, ר' אלעזר בני נחמתני כדרך שבני אדם מנחמים.

(אבות דרבי נתן יד-ו)

פרשת השבוע

שעמד בקשרי מסחר עם אחד מבניו, ביקר זה עתה בביתם, ומפני דרכי שלום הושיט לו מורנו את ידו בברכה נימוסית, ומיד לאחר מכן הלך לטבול במקוה. עם שובו של רבי יוסף חיים, שמח מאד לפגוש את רבי איסר זלמן בביתו, בתוך שיחתם שאל רבי איסר זלמן את רבי יוסף חיים על ענין טבילתו במקוה לאחר שנתן שלום לגוי. השיב רבי יוסף חיים: ידוע פסיקתם של חז"ל, לגבי גר שנתגייר: "מל ולא טבל, אינו גר, עד שימול ויטבול" (יבמות מ"ז ע"א). כלומר, שאפילו אם הגר מל עצמו לשם גרות אינו נעשה יהודי עד שיטבול, כי הטבילה היא המשלימה את תהליך הגרות. הרי הדבר קל-וחומר: אם הטבילה במקוה, בכוחה לעשות מגוי, יהודי, על אחת כמה וכמה, שהיא עושה מאדם שהוא כבר יהודי, יהודי יותר מעולה ומשופר, ומעלתו משובחת אחרי הטבילה מאשר לפני הטבילה.

ואיש כי ימרט ראשו טהור הוא
(י"ג - מ')

סיפר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומרנא זיע"א: הרה"ק רבי חיים חייקל מאמדור זיע"א, שהיה אחד מבני היכלא של "המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, היה מופלג מאד ביראת שמים, עד כדי כך, שכל שערות ראשו נשרו ממנו מרוב פחד השי"ת שאפף אותו, ועליו ועל שכמותו אמר הכתוב "איש כי ימרט ראשו" - מפחד ה' - "טהור הוא" בעל מדרגה הוא.

ורחץ את בשרו במים וטהר
(י"ד - ט')

מסופר: הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א ערך פעם ביקור גומלין, אצל רבה של ירושלים ת"ו הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, ולא מצאו בביתו. התנצלו בני הבית בפני הגאון, וסיפרו לו כי רבי יוסף חיים הלך לטבול במקוה, ומיד יחזור. כי סוחר ישמעאל

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:51 ת"א: 7:53 ר"ת: 8:27

פרשת תזריע-מצורע

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:36 ת"א: 6:52

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (י"ב - ד')

מסופר על הרה"ק רבי חיים ברלין גאב"ד מוסקבה זיע"א, שבהיותו בערוב ימיו בעיה"ק ירושלים ת"ו, רגיל היה לקרוא בתורה בבית מדרשו מידי שבת בשבתו, כשהוא קורא בנעימות מיוחדת ובדקדוק רב. רבים מבני ירושלים באו להתפלל בבית מדרשו, אך ורק כדי לשמוע את קריאתו המדוייקת. כשהיה מגיעה שבת חול המועד של פסח, היו נוהרים המון עם לבית מדרשו של רבי חיים, על מנת לשמוע אותו קורא את מגילת שיר השירים בלהט נפש ובהשתפכות אהבה, ובמיוחד כשהגיע לפסוק "הנך יפה רעיתי הנך יפה עינייך יונים" היה קורא בהתלהבות גדולה, ומתמוגג בדמעות שלישי.

תלמיד קרוב היה לו לרבי חיים ברלין והוא הגה"צ רבי אריה לוי זיע"א, וכפי שהוא עצמו העיד וכתב בזכרונותיו, "ואמנם חסדי ד' כי לא תמו, שהרי הנה הופיע מע"כ הגאון חמדת כל ישראל, רבי חיים ברלין זצ"ל בן הגאון רבן של ישראל זצ"ל, נתן ד' חני בעיניו לקרבני ממש כאב את בנו יחידו, ולא זוהי ידי מתוך ידו, הוא קרבני מאד, וגם בענותנותו הגדולה קבע איתי שיעור ללמוד בשעה מאוחרת בלילה, ולפעמים בבוקר, הוא אהב מאד את משפחתי כאב יקר והתעניין במצבנו." רבי אריה לוי כתלמיד קרוב, החליט שנה אחת לשאול את רבו: מהי הסיבה לכך שכשמגיע לפסוק זה מידי שנה בשנה, מתמוגג הוא בדמעות שלישי? והלא פסוק זה מתאר כה יפה את האהבה השוררת בין הקב"ה לכנסת ישראל.

הבה אספר לכם את הענין, ענה רבי חיים ברלין: בהיותי רב במוסקבה, נכנס אלי פעם יהודי וביקש לדבר איתי ביחידות, חשבתי לעצמי מי יודע לאיזו צרה נקלע אותו יהודי, עד שמתבייש לדבר בנוכחות אנשים זרים. נכנסנו לחדר צדדי, ומה הופתעתי שכל סודו הכיל הודעה, שאשתו ילדה בן זכר למזל טוב, והוא בא להזמיני למול אותו.

רבי חיים ברלין ידוע היה כמוהל מומחה, ובהיותו גאב"ד מוסקבה מל רבים מילדי ישראל. שאלתי כמובן את אורחי הגד נא לי יקירי מה הסודיות שבדבר? הרי רבים מלים את בניהם כדת משה וישראל, ומה יש כל כך להסתיר? להוי ידוע לכבוד הרב השיב לי, שאני גר בסביבה גויית לחלוטין, ואף אחד משכני וממכרי אינו יודע שאני יהודי, אני בעל בית מסחר גדול לצרכי דת נוצריים, וכמובן שאם יודע שיהודי אני, אאבד את פרנסתי

המרווחת. מוסקבה בימים ההם היתה עיר נוצרית אדוקה ומלאה כנסיות, וכמו כן מי יודע אם אין חשש לחיי. ועל כן בבואי להזמין את כבוד הרב למול את ילדי, הנני גם שואל עצה איך אפשר לסדר את הברית, כך שאף אחד לא ירגיש בדבר?

כמובן שבמקרה כזה לא היה מקום לחשוב על קיום המצוה בהידור במנין עשרה ובסעודת מצוה כנהוג בישראל, ולכן אמרתי לו שאם הוא יהיה מוכן להיות הסנדק ולהחזיק את הילד על ברכיו, נוכל לסדר את ברית המילה לבדנו ללא נוכחות איש. לא אוכל רבי, השיבני אותו יהודי בבהלה, לב רך לי ולא אוכל להסתכל בפצוע, ואיך אוכל לראות כשימולו את בני הרך, ושמא ירעדו ידי וישמט הילד מחיקי חלילה. שאלתיו עוד כמה פרטים אודות מצבו, מקום דירתו וכדומה, ויעצתיו כך, ראשית עליך לשלוח לאותם ימים את כל המשרתות הנכריות הנמצאות בביתך, שלא יראו מה עושים שם, שנית היות ונמצא בעיר רופא יהודי מנתח מפורסם, שאף רבים מגויי העיר מזמינים אותו, יזמינו א"כ ליום השמיני המיועד להיות נוכח בזמן הברית, ולשכניו יספר שנתגלה בתינוק פגם גופני וזקוק הוא לניתוח קל, ואני אבוא עם הרופא לזמן המיועד, הרופא יהיה הסנדק ואני המוהל, והרופא יוכל אח"כ לבקר כמה פעמים בביתו, לפקח על ריפוי המילה, והכל יבוא על מקומו בשלום.

ביום המיועד בא אותו יהודי להובילני לביתו, יחד עם אותו רופא מנתח מפורסם, עברנו רחובות ואיזורים שבכל שנות ישיבתי במוסקבה לא היתה לי הזדמנות לעבור שם, כי לא דרכה שם אף פעם רגל יהודית, הגענו לביתו שהיה מסודר בנוסח אצילים, כשאין בו שום סימן מסימני היהדות, ובו פסלים למיניהם וצרכי דת נוצריים רבים, סידרנו את הברית כהלכתו, כשהרופא היה הסנדק ואני המוהל, כשנפרדתי ממנו בקשתיו לסור אלי ביום השלישי למילה, כדי להודיע לי מה שלום הילד. לאחר שלושה ימים הגיע אותו יהודי לביתי, ומכיוון שחשד בי שהזמנתי אותו לביתי כדי לשלם לי שכר טירחה, הושיט לי שטר של עשרה רובלים. כמובן שסירבתי בתוקף לקבל את הכסף, והוא חשב שאינני מסכים לסכום זה, ועל כן הוסיף על הסכום כהנה וכהנה, שוב סירבתי עד שהצלחתי לשכנעו, שהנני מסרב באמת לקבל שכר טירחה בעד מצוה רבתי זו.

אמנם גיליתי לו את כוונתי האמיתית, בכך שהזמנתי אותו לבוא אלי, מאחר ורצוני עז לדעת מה הסיבה שהניעה אותו לקיים את הברית במסירות נפש? למרות שלאחר שיחתי עמו וביקורי בביתו, הנני רואה שאין לו שייכות כלל וכלל ליהדות.

משל ונמשל

גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון

הרה"ק המגיד מדובנא זיע"א המשיל על זה משל: מעשה בעשיר ונגיד אחד, שחיפש שידוך נאות לבנו שהיה מושלם בכל המעלות, הציעו לפניו את בתו של פלוני בעל בעמיו, החליט לעמוד על טיבו של המיועד להיות מחותנו. הגיע לביתו ואורו עיניו, הוגש כיבוד בכלי בדולח, כסף וזהב, ולכל אשר הביטה עינו ראה חפצי ערך המורים על רחבות ידיים ועושר מופלג, היה זה ממש בבחינת ענבי הגפן בענבי הגפן, והשידוך קם והיה בסימן טוב ובמזל טוב. עברו כמה שבועות ואבי החתן החליט לעלות לבית המחותרים כדי לקבוע תאריך לחתונה, ולשוחח אודות כל הפרטים. כשעלה לביתם חשכו עיניו, חפצי הערך נעלמו ואינם, המזונן היה ריק בלא זכר לכלי הכסף והבדולח, גם הכיבוד הוגש בכלים פשוטים, המחותרן עצמו היה זעום פנים ודעתו הייתה פזורה עליו. לא התאפק העשיר ושאל: מדוע פניך זועפות ואיפה כל הכלים הנאים? נענה הלה ואמר, הלא זו סיבת מבוכתי, הציעו לי עסקה שתניב רווחים רבים, והיה עלי לגייס סכום כסף גדול מאד, על כן נתתי את הכלים בעבט כמשכון להלוואה. נאנח המחותרן אנחת הקלה ואמר: אם כך הרי אין זו בושא, כבר חששתי כי הכלים היקרים שראיתי אצלך לא היו שלך, אלא שאלתם אותם כדי להעמיד פנים שאתם אמידים ועשירים, והייתה זו הונאה ומקח טעות, אבל אם הכלים היו שלכם ונתתם אותם כמשכון, העסקה תניב רווחים ואתם תפדו את הכלים, ועוד תוסיפו עליהם כהנה וכהנה.

הנמשל: אף אנו עם ישראל נמצאים במצב כזה, אמנם בית המקדש התמשכן בעוונותינו הרבים, אבל לא איבדנו אותו כליל, אלא בבוא העת ירד הבית בנוי ומשוכלל מן השמים, והובטח לנו על ידי השי"ת, כי גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון.

לשמע דברי אלו, החלו עיניו זולגות דמעות, ובראש מורכן אמר: יודע אני רבי, שהתרחקתי לגמרי ממקור מחצבתי, ולפעמים לבי עלי דווי, אולם לפי מצבי אינני יודע אם כבר אוכל לשוב בתשובה שלימה, וכאן החל לבכות בדמעות שליש זמן רב.

לאחר שנרגע קמעא המשיך ואמר: אני חושב כמו כן שבני זה הרך הנימול, יהיה כתוצאה ממצב זה רחוק עוד יותר ממני מהיהדות, שכן אני לכל הפחות בצעירותי גדלתי בבית הורי כיהודי לכל דבר, אולם בני הרי לא יכיר כלל שום סימן של חיי יהדות, אבל בכל זאת הרי יתכן אמנם באופן מוזר ביותר, שבני זה כשיגדל יודמן שיכיר חיי יהודים ויהדות, ואולי יתעורר בו הניצוץ וירצה להיות יהודי, על כן אינני רוצה לחסום בפניו את הדרך לשוב למקור מחצבתנו, דבר שיקרה אם לא יהיה נימול, על כן התאמצתי בכל כוחי שתהיה הדרך פתוחה לפניו, ויוכל בקלות לשוב למקור מחצבתו.

כשהגיע רבי חיים ברלין לסיום הסיפור, החל שוב מתרגש עד לדמעות והוסיף ואמר: במאורע זה התפרש לי מאמר חז"ל על הפסוק הנ"ל "הנך יפה רעיתי הנך יפה עינייך יונים" שהייתי מתקשה להבינו בכל ימי חיי, חז"ל דרשו את כפילות המילים "הנך יפה" כך, הנך יפה לפני החטא והנך יפה לאחר החטא, והדבר בלתי מובן כלל, מה היופי שלאחר החטא?

אולם במאורע הנ"ל התבהר לי כוונתם של חז"ל, והתשובה היא בסיפא דקרא "עינייך יונים" אחת מסגולותיה הטבעיות של היונה היא, שאינה מתרחקת מקינה מרחק כזה שלא תדע את דרכה חזרה, ואת זה אנו למדים מסוגיא בגמרא (מסכת בבא בתרא דף כ"ג) והו מה שאמרו חז"ל, הנך יפה לאחר החטא, סיים רבי חיים ברלין, בן ישראל אף שחטא והתרחק מרחק רב כל כך ממקור מחצבתו, בכל זאת עדיין מפנה ראשו לאחוריו ומשתדל במסירות נפש שלא יאבד דרכו לגמרי בחזרה לקינו, ואם לא הוא, אז לכל הפחות זרעו יוכל לשוב ליהדות, וזהו השבח של עינייך יונים.

צ'ין אדם לחברו

בני ישראל כולם אחד הם מסופר: פעם נשאל הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א (יומא דהילולא א' אייר) איך יכול יהודי לאהוב את חברו אף שאינו הולך בדרך הישר? והשיב הצדיק, כמו שאבר אחר באדם שלא יהיה טוב ויעשה שלא כרצונו, האם יכה את האבר הזה? כן בני ישראל כולם אחד, ולכן נצרך לאהוב את כל איש, ועי"ז יחזיר אותו למוטב.

לא להרע לשום נברא

שח הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א: כשהייתי ילד בן שבע קבלתי על עצמי לא להרע לשום נברא בעולם. שאלוהו, וכשגוי מיצר ליהודי האין הוא מתפלל למפלת הגוי? השיב הצדיק: אני מתפלל להרמת קרן היהודי, ואז גוי לא יוכל להרע לו.

להקל יסורים מיהודי

מסופר על הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א שמעשה והתיימר אחד הלמדנים להוכיח, שפירושו של רבי איסר זלמן אינו נכון. לא נתקררה דעתו עד שפרסם דבריו בירחון תורני והשתמש בביטוי שפירושו של רבי איסר זלמן משבש את האמת. משראה אחד התלמידים את דברי המבקר, נודרו ובא אצל רבו עם תשובה ניצחת להגן על צדקת דבריו של רבו. עיין רבי איסר זלמן בדבריו ואמר: אינני מתיר לך לפרסם דברים אלו, אותו למדן מבקר, הוא מר נפש ומדוכא ביסורים, ועתה שיכול להתפאר בכך שהצליח לנצח אותי בהלכה – ישמש לו הדבר פורקן ועידוד כל שהוא

לצרותיו, למה, איפה, לא אשתדל להקל מעט מיסוריו כשהיכולת בידו.

אין עבירה גדולה מן המחלוקת

בין איש לרעהו

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א שהיה רגיל לומר: אין עבירה גדולה מן המחלוקת בין איש לרעהו, ואין מצוה גדולה מן האחדות, כי האחדות בין ישראל שקולה כנגד כל התרי"ג מצוות, והא ראייה שהבעל דבר מניח את כל העבירות, כלומר שאינו מסית עליהם ובלבד להכשיל את ישראל במחלוקת ולהפריד ביניהם. על כן, כל אימת שפורצת מחלוקת, יש להחניקה בעודה מתחילה, כי אין זה אלא מעשה הבעל דבר, וכשיתבוננו יבחינו שאין המחלוקת פורצת לרוב אלא בשביל דברים של מה בכך

עשיתי ברוך השם טובה לנפטר

הרה"ק רבי אייזיק מהומל זיע"א נכנס פעם לבית עלמין, נתעכב ליד מצבה אחת קרא את מה שכתוב עליה בעיון ובמחשבה, ושלה לקרוא לשמש הראשי של החברא קדישא ואמר לו: שם למעלה בעולם האמת שואלים את הנפטר היכן הן כל אותן המעלות שנכתבו עליו במצבתו? שוב עיין ר' אייזיק במחשבה ואמר להשמש, לך תיכף להביא גרון, כשבא ובידו הגרון, ציווה עליו ר' אייזיק לעקור את כל השבחים הכתובים על המצבה, ואמר אותה שעה ר' אייזיק: עשיתי ברוך השם טובה לנפטר.

הילולא דצדקיא

שבת קודש א' אייר

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג ב"ר צבי הירש (תקל"ח)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק ב"ר משה (תקמ"ח)

הרה"ק רבי עקיבא יוסף שלעווינגער ב"ר יחיאל (תקפ"ב)

יום שני ג' אייר

הרה"ק רבי יהודה לייב פיסטינר מקאלמיי (תלמיד הבעש"ט - תק"ה)

(הבעש"ט - תק"ה)

הרה"ק רבי אריה לייב צונץ ב"ר משה (הגאון מפלאצק - תקצ"ג)

הרה"ק רבי ישעי' מקרעסטיר ב"ר משה (תרפ"ה)

יום שלישי ד' אייר

הרה"ק רבי ליפא מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק מכפר ספרין (תקפ"א)

יום רביעי ה' אייר

הרה"ק רבי לייבוש ממעוריטש (תלמיד הבעש"ט - תקל"ה)

(תלמיד הבעש"ט - תקל"ה)

הרה"ק רבי משה מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק (ת"ר)

הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא

ב"ר שמואל צבי (אמרי יוסף - תרס"ט)

יום חמישי ו' אייר

הרה"ק רבי לייבוש ממעוריטש (תלמיד הבעש"ט - תקל"ה)

(תקל"ה)

הרה"ק רבי משה מסאמבור ב"ר יצחק אייזיק (ת"ר)

יום שישי ז' אייר

הגה"ק רבי שלמה אפרים ב"ר אהרן (כלי יקר - שע"ט)

(כלי יקר - שע"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסיק התרים על המעשים.

שמיעת קריאת התורה (ט)

כתב הביאור הלכה (סימן קמ"ז, סעיף ב', בד"ה והנכון) וז"ל, תוכחת מגולה לאותן האנשים המפקירין את נפשותם ומספרין בשיחה בטילה בעת הקריאה, אם בין גברא לגברא, שהספר סתום, אסור לספר עם חבריו, (ולכמה פוסקים אסור אפילו בדברי תורה) כמה יגדל האיטור בעת שהספר פתוח, שבזיון הוא כשמשיר אוננו מלשמוע דבר ה', וגדול עונו מנשוא, שאפילו מי שיוצא באמצע הקריאה, נאמר עליו (ישעיה א', כ"ח) ועובי ה' יכלו, כדאמרינן בגמרא (ברכות דף ח' ע"א), כל שכן בזה שעומד בבית הכנסת, ואינו רוצה להטות אוננו לתורה, ולבד זה, מצוי כמה פעמים חילול השם על ידי זה ברבים, כגון שהוא עומד במרחק בית הכנסת, ועונו נראה לעין כל, ויש בזה חשש ד"ולא תחללו את שם קדשי" (ויקרא כ"ב, ל"ב). עע"ש דבריו היקרים מאד.

לע"נ

הרה"ק רבי עקיבא יוסף שלזינגער
ב"ר יחיאל זיע"א
נלבע א' אייר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא
מניקלשבורג ב"ר צבי הירש זיע"א
נלבע א' אייר תנצב"ה